

**การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1**
**Administration in Accordance with Good Governance of Administrators in Schools
under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1**

ภูวินทร์ รัชพงษ์*
ดร.ละม้าย กิตติพร**
ดร.เทพรังสรรค์ จันทร์ขี้***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน
6. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
7. แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส

คำสำคัญ : การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนอนุบาลสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine administration in accordance with good governance of administrators in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1. The samples, obtained through multi-cluster random sampling technique, were a total of 340 school administrators, teachers and chairs of the school committee. The research tool for data collection was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability of .98. A set of questionnaire was utilized to obtain the required data concerning school administrators' administration in accordance with good governance. Percentage, mean, standard deviation (S.D.), and analysis of One Way ANOVA were used to analyze the data.

The findings were as follows:

1. The administration in accordance with good governance of school administrators in schools under the Primary Educational Service Area 1, as a whole was at a high level.
2. There was no significant difference in the administration in accordance with good governance of school administrators in schools under the Primary Educational Service Area 1, classified by gender.
3. The administration in accordance with good governance of school administrators in schools under the Primary Educational Service Area 1, classified by status, was statistically significant at .05 level of difference.
4. There was no significant difference in administration in accordance with good governance of school administrators in schools under the Primary Educational Service Area 1, classified by education qualifications.
5. There was no significant difference in administration in accordance with good governance of school administrators in schools under the Primary Educational Service Area 1, classified, classified by working experiences.
6. There was no significant difference in administration in accordance with good governance of school administrators in schools under the Primary Educational Service Area 1, classified by school size.
7. The appropriate guidelines for developing school administrators based on administration in accordance with good governance in terms of The Rule of Law, Morality, and Transparency.

Keywords : Good Governance, School Administrator.

กุ่มิหล้ง

การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานนั้นมีความจำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษาในสภาวการณในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) ระบุว่าให้ กระจายอำนาจ การบริหาร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร บุคลากรและด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรงและให้มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจาย อีกทั้งรัฐยังกำหนดให้สถานศึกษาเป็น "นิติบุคคล" เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเกิดความพึงพอใจมากที่สุด จึงจำเป็นต้องนาระเบียบ และพระราชกฤษฎีกามาบูรณาการ ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพให้กับสถานศึกษา สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มีคุณภาพ โดยได้

บัญญัติให้มีกระจายอำนาจการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาโดยตรง การจัดองค์กร ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนที่ จัดบริการสาธารณะมีอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ในการพัฒนาการบริหารจัดการแนวใหม่ มุ่งเน้น การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน เอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหาร จัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 41) ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว จึงมี นโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคลากร เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและปรับปรุงระบบการบริหารงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา ในระดับสถานศึกษาซึ่ง จัดการศึกษาอย่างแท้จริง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในปัจจุบันยังอยู่ในระดับแตกต่างกัน ทั้งความแตกต่างทางด้านขนาดของสถานศึกษา ด้านค่านิยม คุณภาพ การบริหารจัดการ นโยบายภาครัฐที่ขาดความต่อเนื่อง สภาพต่างๆ เหล่านี้มีความแตกต่าง ทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษา คุณภาพสถานศึกษาเสื่อมถอยลง

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 มีความสนใจ ที่จะศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำไปเป็นแนวทางที่เหมาะสม ในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คำถามการวิจัย

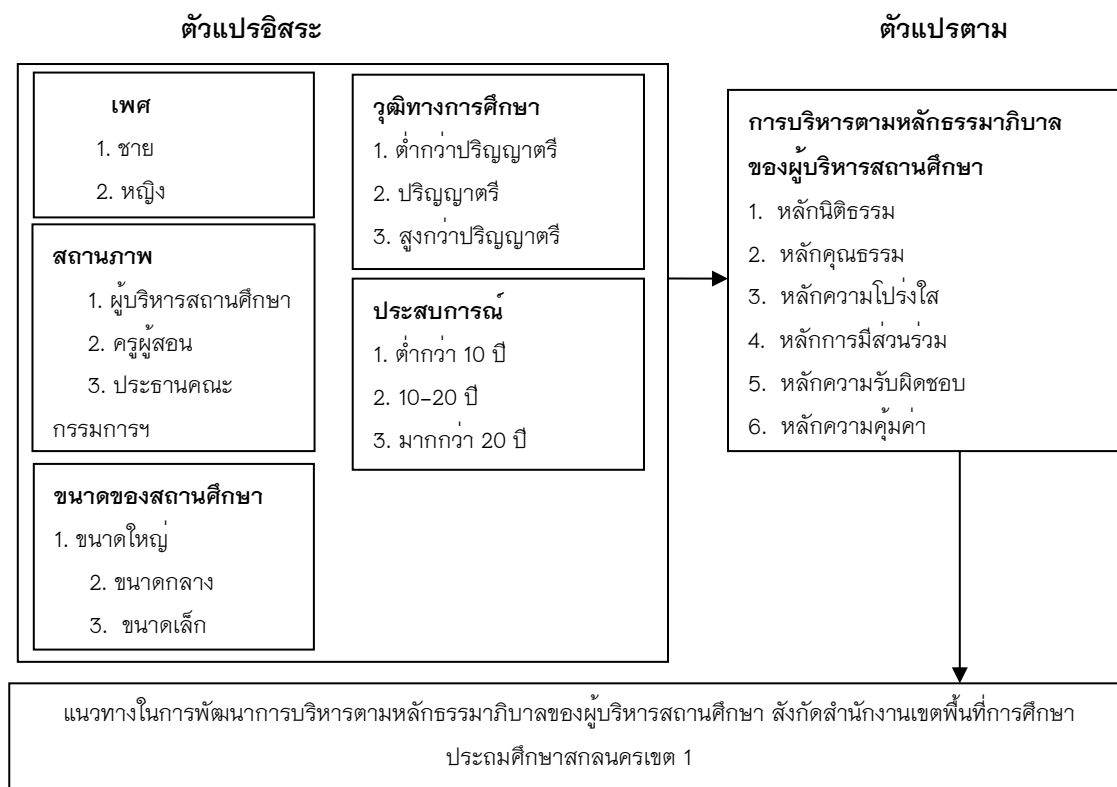
1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 อยู่ในระดับใด
2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามเพศ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพประกอบการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จะเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพประกอบการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปลงเป็นตัวแปรที่สำคัญนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยปรากฏดังภาพ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2557 ทั้งหมดจำนวน 2,342 คน จาก 174 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 86 คน ครูผู้สอน 168 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 86 คน รวมทั้งสิ้น 340 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบให้เลือกตอบตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อออกหนังสือไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองทั้ง 86 โรงเรียน จำนวน 340 ฉบับ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ คัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทำการวิเคราะห์ ครบทั้ง 86 โรงเรียน จำนวน 340 ฉบับและแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกชุด คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage) 2. ค่าเฉลี่ย (Mean) 3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นข้อมูลได้ ดังนี้

1. ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้
 - ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า
 - 1.1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักนิติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
 - 1.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 - 1.3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 - 1.4 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 - 1.5 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับ
 - 1.6 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน
3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความ คิดเห็นแตกต่างกัน
 - 3.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความคิดเห็น แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน
 - 3.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความคิดเห็น แตกต่างกัน

โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็น แตกต่างกันโดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

3.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นแตกต่างกันโดยผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

3.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน

3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็น แตกต่างกันโดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

4. สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4.1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีกับผู้สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยผู้ที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มีวุฒិทางการศึกษาปริญญาตรี

5. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

6. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

7. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส

7.1 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แจง อธิบายถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎ ระเบียบต่างๆ มีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างเสมอภาค และ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโดยมอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสม มีการกำกับ ติดตามการใช้แผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน และสม่ำเสมอ

7.2 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา รมรงค์ ส่งเสริมและดำเนินการให้มีการใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ให้การพัฒนาบุคลากรให้มีความก้าวหน้า ในอาชีพ มีการสร้างระบบเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา จัดโครงการเชิงคุณธรรม จริยธรรม มีการประเมินตนเองและผู้อื่น ใช้ระบบการประเมินผลงานอย่างเป็นธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ ด้วยเกียรติและศักดิ์ศรี ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม รวมทั้งยังสามารถควบคุมอารมณ์ได้ใน สถานการณ์วิกฤติและมีจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น

7.3 แนวทางที่เหมาะสมในการการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดเผย เอกสารการบริหารงานสถานศึกษามีตัวชี้วัด ที่เป็นรูปธรรมและสามารถตรวจสอบได้ การบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านจัดซื้อจัดจ้างสร้างความไว้วางใจให้เป็นไปตามระบบ ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการรับรู้และตรวจสอบการบริหารงาน ด้านต่างๆ ของผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชน รับรู้ สภาพการณ์และปัญหาของสถานศึกษา และเปิดเผยต่อสาธารณชน มีการจัดประชุมชี้แจง รายละเอียดงบประมาณ ต่างๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จากการผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายประเด็นที่สำคัญ ตามลำดับ ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับบุคลากร กำหนด กฎระเบียบ ข้อตกลงของสถานศึกษา อย่างเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ประเมินผลการปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างและส่งเสริมความเป็น กัลยาณมิตรในการอยู่ร่วมกันของบุคลากร ทำให้เกิดวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร ทำให้การพิจารณาความดี ความชอบเป็นด้วยความโปร่งใส ยุติธรรมและสามารถตรวจสอบได้ ทำในรูปแบบของคณะกรรมการ ชุมชนเข้ามา มีส่วนรับรู้และมีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาและตรวจสอบ การบริหารงานด้านต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับทราบ ยึดความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัดและโรงเรียนจัดองค์กรและโครงสร้างทางการบริหารที่ชัดเจนและมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบ อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยคำนึงต่อผลประโยชน์ ของสถานศึกษา

1.1 ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ผู้บริหาร สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีระเบียบวินัย ประพฤติตนตามแบบแผนของทางราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ร่วมกันกำหนด กฎระเบียบ ข้อตกลงของ สถานศึกษาอย่างเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่ชัดเจน

1.2 ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อบุคลากรด้วยความเมตตากรุณา ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างและส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรในการอยู่ร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองปฏิบัติ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การบริหารงบประมาณด้านการจัดซื้อ จัดจ้างเป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษากระทำในรูปของคณะกรรมการและสถานศึกษามีการปรับปรุงกลไกการบริหารงานของสถานศึกษาทุกส่วนให้มีความโปร่งใส

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารโดยยึดความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัดและโรงเรียน สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดองค์กรและโครงสร้างทางการบริหารที่ชัดเจนและมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงต่อผลประโยชน์ของสถานศึกษาในการดำเนินการบริหารทุกด้าน และสถานศึกษามีการมุ่งเน้นให้ ครูผู้สอนปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อภาระกิจของตนเอง

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่สภาพที่พร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามแผนงานตามโครงการตามลำดับความสำคัญโดยเน้นให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานแก่บุคลากรในสถานศึกษาโดยยึดหลักตามความรู้ความสามารถ และสถานศึกษา

2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามเพศ สถานภาพ วุฒิทางการศึกษา

2.1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามเพศ ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นในเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ไม่แตกต่างกันจำนวน 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยเพศชาย มีความคิดเห็นในด้านหลักการมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง และด้านหลักความคุ้มค่าโดยเพศชายมีความคิดเห็นต่อสภาพ

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่ามากกว่าเพศหญิง

2.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักความรับผิดชอบมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

2.3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีกับผู้ที่สำเร็จ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีการตักเตือนหรือลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อตกลงของสถานศึกษา

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา มีการประเมินผลบุคลากรอย่างเป็นธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพผลการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงกับผู้รับบริการอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.กรุงเทพฯ:องค์การรับส่ง คินลินค้ำและพัสดุภัณฑ์.

ทิวากร แก้วมณี .(2554). *ธรรมาภิบาล: การทบทวนแนวความคิดใหม่ Good Governance: Rethinking its Concept* กรุงเทพฯ.

ธีระ รุญเจริญ.(2547). *สภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.รายงานการวิจัย สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). *รายงานสรุปการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ในวาระ ครบรอบ 4 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ :บริษัท พิมพ์ดี 3 การพิมพ์ จำกัด.

สุนทร โคตรรรเทา. (2551). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*.กรุงเทพฯ:ปัญญาชน